

БАКУМ Сергій

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

<https://orcid.org/0009-0004-0366-3659>**БОГУСЛАВСЬКА Вікторія**

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

<https://orcid.org/0000-0003-3609-5518>Vik.bogusl@gmail.com**УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ ХОКЕЇСТІВ 10-11 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА ОСНОВІ МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАТИВНИХ ЗАВДАНЬ**

Сучасний хокей вимагає від спортсменів вміння застосовувати широкий спектр технічних та тактичних прийомів у тренувальних та змагальних умовах, обумовлених наявністю знань про способи ведення спортивної боротьби. Постановка ситуативних завдань у процесі тактико-технічної підготовки спортсменів дозволяє більш предметно розглядати ігрову діяльність, екстраполювати структуру дій на структуру гри. Крім цього, вирішується проблема диференційованості змісту ігрової діяльності, що відображається в підручниках зі спортивних ігор розділами техніки та тактики ігри. **Мета дослідження** – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики навчання індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань. **Методи дослідження**. В роботі були застосовані методи теоретичного рівня дослідження: аналіз, порівняння, індукція, дедуція, систематизація та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. **Результати роботи**. Після закінчення формувального етапу педагогічного дослідження середній показник ведення м'яча, обведення стояків, удар по воротах у хокеїстів експериментальної групи був кращим порівняно з контрольною групою на 2,41 с ($p < 0,05$), ведення, передача м'яча в ціль – на 6,60 с ($p < 0,05$), кидка м'яча ключкою на дальність – на 2,98 м ($p < 0,05$), човникового бігу 6x9 м – на 0,95 с ($p < 0,05$), стрибка у довжину – на 23,41 см ($p < 0,05$). **Висновки**. Емпіричним шляхом доведено, що застосування методики удосконалення індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань сприяла значному підвищенню технічної підготовленості хокеїстів експериментальної групи.

Ключові слова: хокей, фізична підготовка, спортивне удосконалення, етап підготовки, тестування.

<http://doi.org/10.31891/pcs.2023.2.9>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний хокей вимагає від спортсменів вміння застосовувати широкий спектр технічних та тактичних прийомів у тренувальних та змагальних умовах, обумовлених наявністю знань про способи ведення спортивної боротьби [1, 2, 3].

Фахівці відзначають, що успішність в ігровій діяльності залежить не тільки від сформованості у гравців уявлення про структуру руху, вміння стабільно виконувати їх, а й від знань специфічних ігрових умов. Гравцям необхідно виконувати велику кількість індивідуальних та групових дій в одиницю часу, оперативно та раціонально приймати рішення у складних неоднозначних ситуаціях [4, 5, 6].

Проте спостереження за діяльністю змагань юних хокеїстів показують, що гравці часто використовують однакові прийоми в

різних ігрових ситуаціях або вичікують, поки ігрова ситуація буде відповідати тим діям, які вони звикли використовувати у тренувальних умовах.

Виникає проблемна ситуація, яка виявляється у тому, що часто гравці неправильно розцінюють ігрові ситуації та приймають нерациональні рішення, що призводить до недостатньої стабільності та варіативності індивідуальних процесів. У цьому аспекті сприйняття, уявлення рухової дії та ігрової ситуації мають важливе значення для ефективного реалізації ігрових та тренувальних завдань.

Постановка ситуативних завдань у процесі тактико-технічної підготовки спортсменів дозволяє більш предметно розглядати ігрову діяльність, екстраполювати структуру дій на структуру гри. Крім цього, вирішується проблема диференційованості змісту ігрової діяльності, що відображається в підручниках зі спортивних ігор розділами

техніки та тактики ігри.

Таким чином, якщо тренер не допоможе гравцеві сформулювати уявлення про логічний простір гри, що визначають окремі завдання ігрової діяльності та осмислення ситуативних завдань, що виникають при цьому, разом зі способами їх рішення, то гравець підсвідомо формуватиме їх сам методом «попутного навчання» в ході самої гри.

2. ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ.

Виконання магістерської роботи передбачається згідно теми «Організаційно-методичні засади програмування тренувального процесу кваліфікованих та висококваліфікованих спортсменів» на 2021-2025 рр. (номер державної реєстрації 0121U109550) плану науково-дослідної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики навчання індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань.

Завдання дослідження:

1. Визначити шляхи підвищення ефективності індивідуальних тактико-технічних дій хокеїстів 10-11 років.

2. Розробити та теоретично обґрунтувати модель побудови вправ на основі оцінки та аналізу індивідуальних тактико-технічних дій хокеїстів.

3. Розробити методику навчання індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань та експериментально перевірити ефективність її застосування.

Методи дослідження. теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; педагогічне тестування; методи математичної статистики.

Педагогічний експеримент проводився з метою оцінки ефективності розробленої методики навчання індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань. У дослідженні брали участь 20 хокеїстів 10-11

років (по 10 осіб у контрольній та експериментальній групах).

Техніко-тактична підготовка у контрольній групі акцентувалася на навчання базовим стереотипним рухам та ігровим прийомам. Педагогічний експеримент тривав 4 місяці. Тривалість тренувальних занять під час експерименту становила 90 хвилин на день, 9 годин на тиждень. З 468 годин, закладених у програму спортивної школи на методику було відведено 299 годин.

Планування обсягу роботи в умовах ігрової зали дозволило рівнозначно розподілити навчальні години на час експерименту між контрольною та експериментальною групами.

Тестування досліджуваних показників здійснювалося на початку експерименту, а також після завершення педагогічного експерименту.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Методику тактико-технічної підготовки хокеїстів удосконалювали таким чином, щоб вона реалізовувалася як складова єдиного цілого, в якому рухове рішення поєднуюватиметься з фізичними, психологічними та тактичними рішеннями хокеїстів, що й запроваджувалося в розробленій методиці.

В основу методики закладено ідею, спрямовану на підвищення зорового контролювання ігрових ситуацій, розвиток аналітичних здібностей та психічних процесів у хокеїстів 10-11 років.

Сутність методики навчання ситуативним тактико-технічним діям у хокеїстів полягала в тому, що вся діяльність хокеїста протікала в розумовому плані. Основна особливість полягала в формуванні орієнтовної основи дій, основу якої склали знання про найбільш раціональні засоби та способи застосування ігрових прийомів у конкретній ситуації.

У запропонованій нами методиці навчання індивідуальним техніко-тактичним діям було засновано на сприйнятті та оцінці ігрових ситуацій, які сприяють осмисленню доцільності застосування ігрових прийомів. Зважаючи на те, що техніка – це всього лише найбільш ефективний та економічний спосіб

виконання руху, а як відомо, всіма рухами управляє свідомість людини, то логічніше цей вид підготовки називати як тактико-технічний, а не навпаки. На перше місце у реалізації тактико-технічного розділу ми ставимо навчання хокеїстів аналізу ігрових ситуацій, визначенню шляхів, засобів та способів боротьби. Одночасно з цим вирішується не менш важливе завдання, пов'язане технічною підготовкою у структурі тренувального процесу юних хокеїстів.

Важливим завданням в нашій методиці було навчити хокеїстів раціонально та економічно реалізовувати засоби, визначати шляхи та способи реалізації засобів формуванням біомеханічної структури рухів, що є складовою засобів гри (технічних прийомів).

Таким чином, запропонована нами методика на відміну від традиційної доповнено тим, що під час навчання руховим діям не упускається важлива складова індивідуальної тактико-технічної майстерності хокеїстів – орієнтовна частина.

Методику навчання індивідуальних тактико-технічних дій складено з

урахуванням принципів ситуаційного підходу. Впродовж педагогічного експерименту здійснювалося навчання руховим діям за допомогою діяльнісно-ситуативного способу, згідно з яким вся діяльність хокеїстів проходила в більш наближених до ігрових умов ситуаціях. Таким чином, навчання технічним прийомам здійснювалося за допомогою взаємодії психічних процесів та моторного компонента, що дозволяло одночасно вирішувати завдання, спрямовані на технічну та індивідуальну тактичну підготовку спортсменів.

В основу методики навчання ігрових прийомів хокеїстів було закладено принципи поетапного формування розумових дій, що базуються на формуванні пізнавальних процесів хокеїстів.

Порівняння показників експериментальної та контрольної групи після завершення дослідження показало наявність суттєвих відмінностей за всіма досліджуваними показниками технічної підготовленості (таблиця 1).

Таблиця 1.

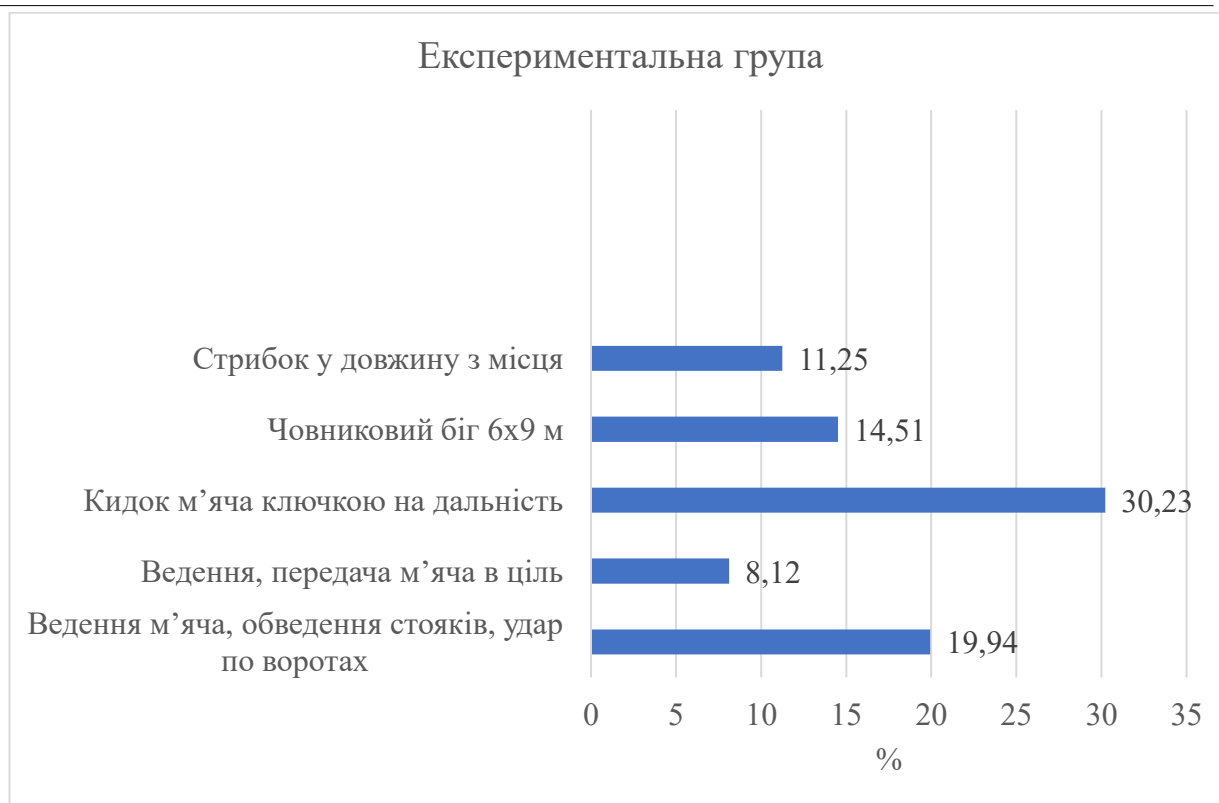
Результати порівняння показників підготовленості у хокеїстів експериментальної та контрольної групи після педагогічного дослідження

Показник, од. вимір.	Групи		
	ЕГ	КГ	p
Ведення м'яча, обведення стояків, удар по воротах, с	10,04±0,55	12,45±0,63	<0,05
Ведення, передача м'яча в ціль, с	41,88±0,29	48,48±0,31	<0,05
Кидок м'яча ключкою на дальність, м	16,80±0,92	13,82±0,82	<0,05
Човниковий біг 6x9 м, с	9,55±0,42	10,50±0,28	<0,05
Стрибок у довжину з місця, см	185,48±0,13	162,07±0,16	<0,05

Після закінчення формувального етапу педагогічного дослідження середній показник ведення м'яча, обведення стояків, удар по воротах у хокеїстів експериментальної групи був кращим порівняно з контрольною групою на 2,41 с ($p < 0,05$), ведення, передача м'яча в ціль – на 6,60 с ($p < 0,05$), кидка м'яча

ключкою на дальність – на 2,98 м ($p < 0,05$), човникового бігу 6x9 м – на 0,95 с ($p < 0,05$), стрибка у довжину – на 23,41 см ($p < 0,05$).

Динаміка показників тестування технічної підготовленості у хокеїстів експериментальної групи наприкінці дослідження показана на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка показників тестування підготовленості у хокеїстів експериментальної групи наприкінці дослідження

Як видно з даних, представлених на рисунку 1, показник ведення м'яча, обведення стояків, удар по воротах у хокеїстів експериментальної групи покращився на 19,94%, ведення, передача м'яча в ціль – на 8,12%, кидка м'яча ключкою на дальність – на

30,23%, човникового бігу 6x9 м – на 14,51%, стрибка у довжину – на 11,25%.

Динаміка показників тестування технічної підготовленості у хокеїстів контрольної групи наприкінці дослідження показана на рисунку 2.

Рис. 1. Динаміка показників тестування підготовленості у хокеїстів експериментальної групи наприкінці дослідження

Як видно з даних, представлених на рисунку 2, показник ведення м'яча, обведення стояків, удар по воротах у хокеїстів контрольної групи покращився на 2,36%, ведення, передача м'яча в ціль – на 2,22%, кидка м'яча ключкою на дальність – на 7,13%, човникового бігу 6x9 м – на 4,55%, стрибка у довжину – на 0,83%.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

У результаті проведення дослідження вперше розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику навчання індивідуальних тактико-технічних дій юних хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань, що

включають зіставлення наочно-інформаційних образів рухів та зміст мінімальних ігрових ситуацій. Отримані наукові дані удосконалили існуючі наукові публікації з питань технічної підготовки хокеїстів [7, 8, 9].

Емпіричним шляхом доведено, що застосування методики удосконалення індивідуальним тактико-технічним діям хокеїстів 10-11 років на основі конструювання ситуативних завдань сприяла значному підвищенню технічної підготовленості хокеїстів експериментальної групи.

Перспективи подальших досліджень передбачають визначення ефективності розробленої програми на показники спеціальної фізичної підготовленості хокеїстів.

Література

1. Лапицький В.О. Основні тенденції розвитку сучасного хокею на траві. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт.* 2007. № 44. С. 234–236.
2. Marek P., Šedivá B., Toupal T. Modelling and prediction of ice hockey match results. *Journal of Quantitative Analysis in Sports.* 2014. Vol.10(3). P. 357–365.
3. Robertson S., Gupta R., McIntosh S. A method to assess the influence of individual player performance distribution on match outcome in team sports. *Journal of Sports Sciences.* 2016. Vol. 34(19). P. 893–1900.
4. Плотников В.В. Методика технико-тактической подготовки хоккеистов на этапе начальной специализации. *Вестник ВЭГУ.* 2016. № 5 (85). С. 80-87.
5. Vinson D., Peters D.M. Position-specific performance indicators that discriminate between successful and unsuccessful teams in elite women's indoor field hockey: implications for coaching. *Journal Of Sports Sciences.* 2016. Vol. 34(4). P. 311–320.
6. Зыков А. В. Ситуационные упражнения в обучении технико-тактическим действиям юных хоккеистов. *Физкультурное образование Сибири.* 2014. № 2. С. 85-88.
7. Лапицький В., Гончаренко В. Техніко-тактична підготовка у хокеї на траві: навч. посіб. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. 134 с.
8. Савин ВП. Теория и методика хоккея: учебник. Москва: Академия; 2003. 400 с.
9. Fenner S.J., Jonathan I.J., Unnithan V. The evaluation of small-sided games as a talent identification tool in highly trained prepubertal soccer players. *Journal of Sports Sciences.* 2016. Vol. 34(20). P.1983–1990.

References

1. Lapytskyi, V.O. (2007). Osnovni tendentsii rozvytku suchasnoho khokeiu na travi. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky. Fizychnye vykhovannia ta sport,* № 44, 234–236. [in Ukrainian]
2. Marek, P., Šedivá, B., Toupal, T. (2014). Modelling and prediction of ice hockey match results. *Journal of Quantitative Analysis in Sports,* Vol.10 (3), 357–365.
3. Robertson, S., Gupta, R., McIntosh, S. (2016). A method to assess the influence of individual player performance distribution on match outcome in team sports. *Journal of Sports Sciences,* Vol. 34(19), 893–900.
4. Plotnikov, V.V. (2016). Metodika tehniko-takticheskoy podgotovki hokkeistov na etape nachalnoy spetsializatsii. *Vestnik VEGU,* № 5 (85), 80-87. [in Russian]
5. Vinson, D., Peters, D.M. (2016). Position-specific performance indicators that discriminate between successful and unsuccessful teams in elite women's indoor field hockey: implications for coaching. *Journal Of Sports Sciences,* Vol. 34 (4). 311–320.
6. Zyikov, A. V. (2014). Situatsionnyie uprazhneniya v obuchenii tehniko-takticheskim deystviyam yunyih hokkeistov. *Fizkulturnoe obrazovanie Sibiri,* № 2., 85-88. [in Russian]
7. Lapytskyi, V., Honcharenko, V. (2006). Tekhniko-taktychna pidhotovka u khokei na travi: navch. posib. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka; 134 s. [in Ukrainian]
8. Savin, VP. (2003). Teoriya i metodika hokkeya: uchebnik. Moskva: Akademiya; 400 s. [in Russian]

9. Fenner, S.J., Jonathan, I.J., Unnithan, V. (2016). The evaluation of small-sided games as a talent identification tool in highly trained prepubertal soccer players. *Journal of Sports Sciences*, Vol. 34 (20), 983–1990.

Abstract

BAKUM Sergey, BOHUSLAVSKA Viktoriia

IMPROVEMENT OF TECHNICAL AND TACTICAL ACTIONS OF HOCKEY PLAYERS BASED ON THE SIMULATION OF SITUATIONAL TASKS

*Modern hockey requires athletes to be able to apply a wide range of technical and tactical techniques in training and competition conditions, due to the availability of knowledge about the methods of conducting sports. The setting of situational tasks in the process of tactical and technical training of athletes allows for a more objective consideration of game activity, extrapolating the structure of actions to the structure of the game. In addition, the problem of the differentiation of the content of game activity, which is reflected in textbooks on sports games by the sections on technique and tactics of the game, is solved. **The purpose of the study** is to theoretically substantiate and experimentally verify the effectiveness of the method of teaching individual tactical and technical actions of 10-11-year-old hockey players based on the construction of situational tasks. **Research methods.** Theoretical research methods were used in the work: analysis, comparison, induction, deduction, systematization and generalization of scientific and methodical literature, pedagogical testing, pedagogical experiment, methods of mathematical statistics. **Work results.** After the end of the formative stage of the pedagogical research, the average indicator of dribbling the ball, going around the uprights, hitting the goal of the hockey players of the experimental group was better compared to the control group by 2.41 s ($p < 0.05$), dribbling, passing the ball into the goal – by 6.60 s ($p < 0.05$), long throw of the ball with a stick – by 2.98 m ($p < 0.05$), shuttle run 6x9 m – by 0.95 s ($p < 0.05$), long jump – by 23.41 cm ($p < 0.05$). **Conclusions.** Empirically, it was proved that the application of the method of improving the individual tactical and technical actions of hockey players aged 10–11 years based on the construction of situational tasks contributed to a significant increase in the technical readiness of the hockey players of the experimental group.*

Key words: hockey, physical training, sports improvement, stage of preparation, testing.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Бакум С., Богуславська В. Удосконалення техніко-тактичних дій хокеїстів 10-11 років на етапі попередньої базової підготовки на основі моделювання ситуативних завдань. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 2. С. 67-72.

Bakum S., Bohuslavska V. (2023) Improvement of technical and tactical actions of hockey players based on the simulation of situational tasks. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 2, pp. 67-72.